

17R.00181

Indiener: college van burgemeester en wethouders

Datum: 21 maart 2017

Portefeuillehouder(s): wethouder Haring

Portefeuille(s): wethouder Haring

Contactpersoon: A. Nobel

Tel.nr.: 8659

E-mailadres: nobel.a@woerden.nl

Onderwerp: Wenselijkheid crematorium in de gemeente Woerden

De raad besluit:

1. Het vestigen van een crematorium in de gemeente Woerden is wenselijk.
2. Het college gaat actief op zoek naar een marktpartij om het crematorium te exploiteren met de inachtneming van het aangenomen amendement terzake bij de begrotingsbehandeling 2017.

Inleiding:

In de gemeente Woerden zijn 13 begraafplaatsen, waarvan er 7 eigendom zijn van de gemeente. Op vier gemeentelijke begraafplaatsen wordt actief begraven: Meeuwenlaan en Rijnhof in Woerden, begraafplaats van Teylingenweg in Kamerik en begraafplaats 't Spijck in Harmelen. De gemeente Woerden wil aan haar inwoners goede dienstverlening bieden op het gebied van begraven in combinatie met een kostendekkende exploitatie. Daarnaast is er in het verleden (2010-2012) ook gesproken over de mogelijkheden voor een crematorium. Mede door de problematiek rondom de aula op Rijnhof, heeft de gemeenteraad in 2012 aan de portefeuillehouder gevraagd om met een voorstel te komen met betrekking tot begraven en cremieren.

Dit heeft begin 2013 geleid tot de notitie 'Begraven en cremieren - verkenning van beleid en mogelijkheden'. Het college van B en W heeft op 21 januari 2014 met deze verkennende notitie ingestemd (14A.00047). De notitie is besproken tijdens de consultatieronde van de commissie Algemeen op 6 maart 2014 (RIB 14R.00029). Tijdens deze commissie behandeling zijn een aantal speerpunten benoemd, waaronder:

- Kostendekkende exploitatie begraafplaatsen
- Goede faciliteiten voor een waardig afscheid
- Versterken herdenkfunctie op de begraafplaatsen
- Onderzoeken van de mogelijkheid tot vestiging van een crematorium in de gemeente Woerden.

Naar aanleiding van de bovengenoemde speerpunten is een onderzoek naar de mogelijkheden van een crematorium in gang gezet. Het college heeft in mei 2014 het projectplan onderzoek mogelijkheden voor crematorium in gemeente Woerden vastgesteld (14A.00356). In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een crematorium in Woerden en is met belanghebbenden gesproken over de mogelijkheden tot

een crematorium op begraafplaats Rijnhof. Er zijn diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd voor belanghebbenden. Het ontwerpbestemmingsplan heeft vanaf 11 december 2016 tot 11 januari 2017 ter inzage gelegen. De zienswijzen zijn beantwoord. In april 2017 zal het bestemmingsplan voor begraafplaats Rijnhof, waarin een crematorium mogelijk gemaakt wordt, aan de raad worden aangeboden.

Ook is gestart met het beleids- en beheerplan begraafplaatsen. Het college heeft hiervoor het projectplan op 16 februari 2016 vastgesteld. Met uitvaartondernemers, de kerken en de klankbordgroep is het afgelopen jaar gesproken over de toekomst van de gemeentelijke begraafplaatsen. Op 8 september 2016 is de gemeenteraad over het beleidsplan begraafplaatsen geïnformeerd tijdens een themabijeenkomst.

Begraven en cremeren zijn nauw met elkaar verbonden. Daarom is er nauwe samenwerking en afstemming tussen het project crematorium en het beleids- en beheerplan begraafplaatsen.

Op 23 februari 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Bestuursakkoord 2017 'Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een stabiel bestuur' vastgesteld. Daarin is bij het onderwerp crematorium opgenomen dat het college een raadsvoorstel voorbereidt, zodat de gemeenteraad op korte termijn (alsnog) een expliciet besluit kan nemen over de wenselijkheid van de vestiging van een crematorium binnen de gemeente Woerden.

In het Bestuursakkoord is tevens opgenomen dat het college actief op zoek gaat naar een marktpartij om het crematorium te exploiteren, met inachtneming van het aangenomen amendement terzake bij de begrotingsbehandeling 2017. Dat amendement luidt "een crematorium realiseren in samenwerking met marktpartijen op basis van het haalbaarheidsonderzoek dat in september 2015 is afgerond".

Ons college heeft ingestemd met het raadsvoorstel met betrekking tot het bestemmingsplan begraafplaats Rijnhof waarin een crematorium op begraafplaats Rijnhof mogelijk gemaakt wordt. Dat raadsvoorstel (17R.00159) wordt separaat voor de raad geagendeerd.

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet- en/of regelgeving:

De Gemeentewet geeft aan dat de gemeenteraad de kaders voor het uitvoeren van het gemeentelijk beleid bepaalt.

Beoogd effect:

Bewoners van gemeente Woerden kunnen in hun eigen gemeente gecremeerd worden. Zij hoeven voor een crematie of een herdenking op de plek van de crematie niet naar een van de crematoria in de regio te reizen.

Argumenten:

Behoeftte aan een persoonlijk afscheid

De wereld rond afscheid nemen, begraven en cremeren is volop in ontwikkeling. Een belangrijke ontwikkeling is de meer persoonlijke invulling van het afscheid. Het afgelopen decennium is er meer aandacht gekomen voor het afscheid: hoe en waar het afscheid wordt georganiseerd, de keuze van muziek of andere performances, presentaties bij de plechtigheid. Ook is er meer behoefte aan plekken om (op andere manieren) afscheid te nemen en te herdenken.

Meer dan de helft van de overledenen in Woerden wordt gecremeerd

In 2012 werd 54% van de inwoners uit gemeente Woerden gecremeerd. In de periode 2013-2016 was dit stabiel op 52%. Dat betekent dat meer dan de helft van de overledenen in gemeente Woerden wordt gecremeerd. De familie/nabestaanden kunnen voor de crematie niet terecht in de gemeente Woerden. Zij gaan vooral naar Noorderveld in Nieuwegein, Daelwijck in Utrecht en IJsselhof in Gouda.

Het crematiepercentage in Nederland en in Woerden stijgt de komende jaren

In 1914 is de eerste overledene in Nederland gecremeerd. In 2005 werd voor het eerst meer dan de helft van de overledenen gecremeerd. In 2015 was het landelijk crematiepercentage 63,3%.

De verwachting is dat het landelijk crematiepercentage stijgt tot 70-75%. Er zal echter altijd een groep blijven die om geloofs- of culturele redenen kiest voor begraven. De verwachting is dat dit 20-25% van de Nederlandse bevolking is.

Op basis van de landelijke ontwikkeling is het aannemelijk dat ook het crematiepercentage ook in gemeente Woerden zal stijgen.

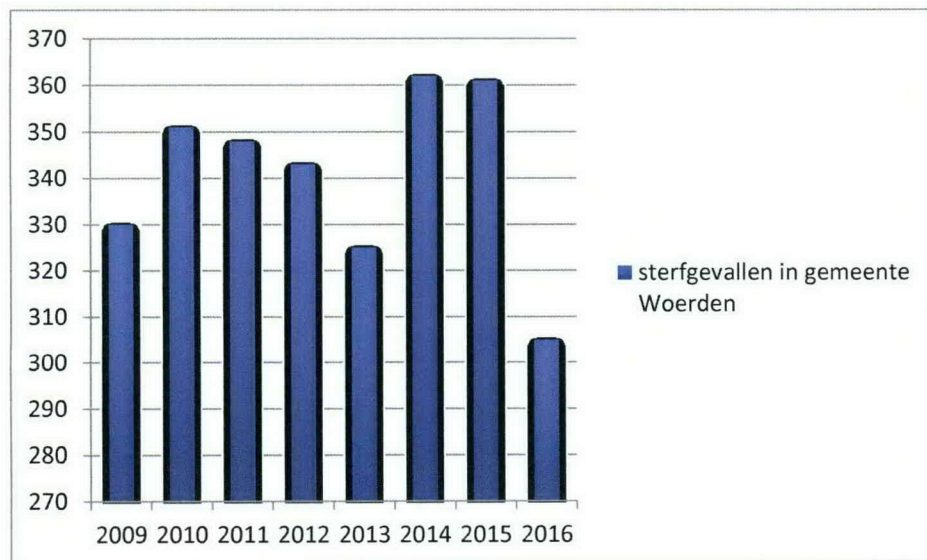
De redenen voor de overledene/nabestaanden om te kiezen voor cremen zijn¹:

- Ontkerkelijking en ook meer keuzevrijheid voor degenen die wel verbonden zijn met een kerkgenootschap. De christelijke kerken hadden vroeger een verbod op crematies maar tegenwoordig gaat men daar vrijer mee om.
- De wens geen zorg voor de nabestaanden achter te laten in de vorm van grafonderhoud of de keuze wel/niet verlengen van het graf;
- Kosten: bij een crematie zijn er geen kosten voor grafrecht, grafmonument en onderhoud van het graf. Men kan kiezen uit diverse vormen van asbestemmingen (die zijn goedkoper dan een graf) of men kan er voor kiezen de as mee naar huis te nemen en/of zelf te verstrooien.
- Culturele achtergrond.

In sommige culturen kiest men standaard voor cremen (bijv. Hindoestanen).

Het aantal sterfgevallen in Woerden neemt de komende jaren toe

Nederland en ook Woerden vergrijzen. Als gevolg hiervan neemt het aantal sterfgevallen toe. De aantallen sterfgevallen wisselde in de afgelopen jaren. Het aantal aangiften ligt hoger, maar hierin zitten ook inwoners van andere gemeenten die in Woerden overleden zijn. Er is niet bekend hoeveel inwoners van Woerden buiten de gemeente overleden zijn. Het werkelijk aantal sterfgevallen van inwoners van Woerden ligt dus hoger dan in figuur 1 aangegeven.

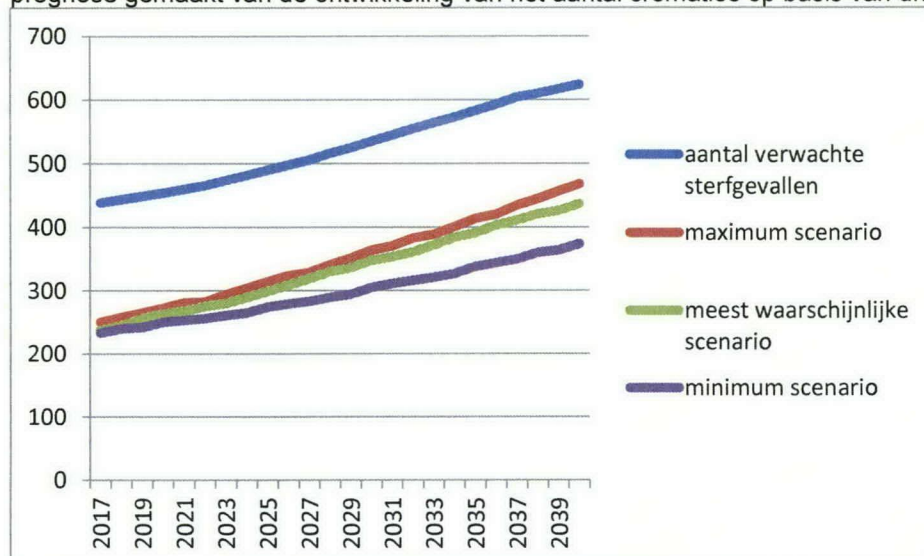

figuur 1: ontwikkeling aantal sterfgevallen in de afgelopen jaren in gemeente Woerden.

Op basis van de ontwikkeling van het inwonertal en de prognose van het landelijk sterftecijfer (bron: CBS) is een prognose gemaakt voor het aantal sterfgevallen door inwoners van gemeente Woerden. Het aantal sterfgevallen zal naar verwachting oplopen tot ruim 400 in 2020, ruim 500 in 2030 en bijna 600 in 2040. Bij een crematiepercentage van 52% zal het aantal crematies door inwoners van gemeente Woerden dus toenemen. De verwachte stijging

¹ Dit blijkt uit enquêtes, o.a. de enquête die gemeente Woerden heeft uitgevoerd. Ook uit landelijke enquêtes en uit gesprekken met nabestaanden bij open dagen en uit informatie van uitvaartondernemers.

van het crematiepercentage in Woerden versterkt dit effect. In onderstaande figuur is een prognose gemaakt van de ontwikkeling van het aantal crematies op basis van drie scenario's.

figuur 2: prognose ontwikkeling aantal sterfgevallen en crematies door inwoners van gemeente Woerden.

Onderzoek naar behoeften begraven en cremeren inwoners gemeente Woerden

In januari/februari 2016 is een representatief onderzoek uitgevoerd naar de behoeften van de inwoners van gemeente Woerden met betrekking tot begraven en cremeren. Van de inwoners van gemeente Woerden heeft 45% voorkeur voor begraven, 36% voor cremeren en 15% weet het nog niet. De voorkeur voor begraven komt vooral voort uit (geloofs)principes en/of gevoel. De voorkeur voor cremeren heeft te maken met de wens nabestaanden niet met zorg en kosten van een graf te belasten of met praktische redenen. Van de mensen met een voorkeur voor cremeren heeft 66% een voorkeur voor een crematorium binnen de gemeente. In dit onderzoek heeft 36% van de ondervraagden aangegeven een voorkeur te hebben voor cremeren. In de werkelijkheid is de laatste jaren 52% van de overledenen gecremeerd. Dit verschil is te verklaren uit het feit dat ouderen vooral kiezen voor cremeren en jongeren voor begraven. Zij staan nog midden in het leven en willen voor hun nabestaanden een plek om te kunnen herdenken. Bij ouderen overheersen de praktische aspecten. De enquête is gehouden onder een dwarsdoorsnede van de bevolking, in de praktijk overlijden meer ouderen dan jongeren.

Begraven en cremeren wettelijk gelijkgesteld

Begraven is al sinds de 19^e eeuw geregeld in de Wet op de lijkbezorging (Wlb). In 1955 is cremeren opgenomen in de Wlb.

Wel begraafplaatsen, geen crematorium

In Woerden zijn 13 begraafplaatsen. Inwoners van gemeente Woerden hebben dus keuze waar zij begraven willen worden. Voor een crematie zijn geen mogelijkheden in de gemeente.

Raadscommissie Algemeen 6 maart 2014

Op 6 maart 2014 is de verkenning van beleid en mogelijkheden met betrekking tot begraven en cremeren in de gemeente Woerden in de commissie Algemeen besproken. De commissie heeft toen als speerpunt het onderzoeken van de mogelijkheid van een crematorium in de gemeente Woerden aangegeven. Op basis daarvan is onderzoek gedaan. En zijn er verwachtingen gewekt bij de inwoners van de gemeente.

Kanttekeningen:

Er zijn andere crematoria in de regio

Inwoners van gemeente Woerden die gecremeerd willen worden kiezen nu veelal voor crematorium Noorderveld (Nieuwegein, Monuta), crematorium Daelwijck (Utrecht, Yarden) of crematorium IJsselhof (Gouda, Yarden). Sinds februari 2016 is crematorium Domstede

(DELA) geopend. Dit crematorium ligt in Leidsche Rijn (Utrecht) bij de Wall en is het dichtstbijzijnde crematorium voor inwoners van Woerden. De afstand vanaf het centrum van Woerden over de snelweg is circa 23 km, binnendoor circa 17 km. In het afgelopen jaar hebben circa 45-50 inwoners van gemeente Woerden voor een crematie bij Domstede gekozen (circa 30% van het aantal crematies door Woerdenaren). De huidige ovencapaciteit is voldoende om te garanderen dat inwoners van gemeente Woerden in de regio gecremeerd kunnen worden.

Toename aantal crematoria

In Nederland zijn nu ongeveer 88 crematoria en op diverse plaatsen worden (plannen voor) nieuwe crematoria ontwikkeld. De verwachting is dat het aantal crematoria in Nederland komende jaren stijgt naar meer dan 100. Ook in gemeente Utrecht zijn op dit moment 2 nieuwe initiatieven. Het is niet uitgesloten dat ook in de regio nieuwe initiatieven ontstaan.

Financiën:

n.v.t.

Uitvoering:

Op basis van een locatie-onderzoek en haalbaarheidsonderzoek heeft ons college in oktober 2015 besloten een crematorium op begraafplaats Rijnhof mogelijk te maken. Zij heeft opdracht gegeven tot het opstellen van een bestemmingsplan voor begraafplaats Rijnhof waarin een crematorium mogelijk wordt gemaakt. Het ontwerpbestemmingsplan voor begraafplaats Rijnhof heeft vanaf 1 december tot 11 januari 2017 ter inzage gelegen. Conform planning zal het bestemmingsplan in april 2017 ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd.

Communicatie:

Nadat de raad een besluit heeft genomen over het raadsvoorstel worden onder andere belanghebbenden hierover geïnformeerd en wordt een persbericht verstuurd.

Samenhang met eerdere besluitvorming:

Op 6 maart 2014 heeft de raadscommissie Algemeen gesproken over de beleidsuitgangspunten voor de begraafplaatsen en tevens aangegeven de mogelijkheden voor een crematorium in de gemeente Woerden te willen onderzoeken. Het college heeft de uitgangspunten vastgesteld op 21 januari 2014 (14A.00047). Naar aanleiding van de bespreking in de commissie is een projectplan onderzoek mogelijkheden voor een crematorium opgesteld. Dit is in mei 2014 door ons college vastgesteld (14A.00356).

Voor de volledigheid schetsen we hieronder de besluitvormingsmomenten in de periode 2014-2016 met betrekking tot het voornemen/besluit van ons college om een crematorium op begraafplaats Rijnhof te vestigen. Op 25 november 2014 heeft het college het voornemen uitgesproken een crematorium op begraafplaats Rijnhof te willen vestigen en de inwoners van de gemeente Woerden en andere belanghebbenden te informeren en nader onderzoek te doen naar de haalbaarheid en organisatie (besluit 14A. 00814). De raad is hierover geïnformeerd middels raadsinformatiebrief 14R. 00488. Op 23 oktober 2015 heeft het college besloten begraafplaats Rijnhof aan te wijzen als locatie voor een crematorium en een bestemmingsplan op te stellen voor Rijnhof (besluit 15A.00937). De raad is hierover geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief (15R. 00586).

Op 16 februari 2016 heeft het college ingestemd met het projectplan voor het opstellen van een beleids- en beheerplan voor de gemeentelijke begraafplaatsen (besluit 16A.00102).

Eind oktober 2016 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het

beleids-en beheerplan begraafplaatsen en het project crematorium middels een raadsinformatiebrief (16R.00183).

Bijlagen:

geen

De indiener: college van burgemeester en wethouders

De secretaris

De burgemeester

drs. M.H.J. van Kruijsbergen
MBA

V.J.H. Molkenboer